

॥३८॥

अथैनामन्वेक्षस्वमृगचर्यामिवात्मनः ॥ दुर्बलाचरिताराजन्नबलस्थैर्निषेवितां ॥ ११ ॥ यांनकृष्णो न बीभत्सुर्नाभिमन्युर्नसृजयाः ॥ नचाहमभिनंदामि
नचमाद्रीसुताबुधौ ॥ १२ ॥ भवान्धर्मो धर्मइतिसततं व्रतकर्षितः ॥ कच्चिद्राजन्ननिर्वेदादापन्नः क्लीबजीविकां ॥ १३ ॥ दुर्मनुष्याहिनिर्वेदमफलं स्वार्थघातकं ॥
अशक्ताः श्रियमाहर्तुमात्मनः कुर्वते प्रियं ॥ १४ ॥ स भवान्दृष्टिमान्शक्तः पश्यन्नस्मात्सुपौरुषं ॥ आनृशंस्यपरोराजन्नानर्थमवबुध्यसे ॥ १५ ॥ अस्मानमीधा
र्त्तराष्ट्राः क्षममाणानलंसतः ॥ अशक्तानिव मन्यते तदुःखं नाहवेवधः ॥ १६ ॥ तत्र चेद्युध्यमानानामजिह्ममनिवर्तिनां ॥ सर्वशोहिवधः श्रेयान्प्रेत्यलोका
न्लभेमहि ॥ १७ ॥ अथवा वयमेवैतान्निहत्य भरतर्षभ ॥ आददीमहि गां सर्वां तथापि श्रेय एव नः ॥ १८ ॥ सर्वथा कार्यमेतन्नः स्वधर्ममनुतिष्ठतां ॥ कांक्षतां विपुलां
कीर्तिं वैरं प्रतिचिकीर्षतां ॥ १९ ॥ आत्मार्यं युध्यमानानां विदिते कृत्यलक्षणे ॥ अन्यैरपि ह्येते राज्ये प्रशंसैव न गर्हणा ॥ २० ॥ कर्षणार्थो ह्यिधर्मो मित्राणामा
त्मनस्तथा ॥ व्यसनं नाम तद्राजन्नधर्मः सकुधर्मतत् ॥ २१ ॥ सर्वथा धर्मनित्यं तु पुरुषं धर्मदुर्बलं ॥ त्यजतस्तत्तदधर्मार्थं प्रेतदुःखसुखे यथा ॥ २२ ॥ यस्य धर्मो हि
धर्मार्थं क्लेशभाङ्गः स पण्डितः ॥ न स धर्मस्य वेदार्थं सूर्यस्यांधः प्रभामिव ॥ २३ ॥ यस्य चात्मार्यमेवार्थः स च नार्थस्य कोविदः ॥ रक्षेत भृतकोरण्ये यथा गास्तादृगेव
सः ॥ २४ ॥ अतिवेलं ह्यिथार्थार्थीनेतरावनुतिष्ठति ॥ स वध्यः सर्वभूतानां ब्रह्महेव जुगुप्सितः ॥ २५ ॥ सततं यश्च कामार्थीनेतरावनुतिष्ठति ॥ मित्राणितस्य नश्यं
ति धर्मार्थाभ्यां च हीयते ॥ २६ ॥ तस्य धर्मार्थहीनस्य कामांते निधनं ध्रुवं ॥ कामतोरममाणस्य मीनस्येवांभसः क्षये ॥ २७ ॥ तस्माद्दुर्मार्थयोर्नित्यं न प्रमाद्यंति पं
डिताः ॥ प्रकृतिः सा हि कामस्य पावकस्यारणिर्यथा ॥ २८ ॥ सर्वथा धर्ममूलो र्यो धर्मश्चार्थपरिग्रहः ॥ इतरेतरयोर्नीतौ विद्धि मेघोदधी यथा ॥ २९ ॥ द्रव्यार्थस्य
शंसंयोगेया प्रीतिरुपजायते ॥ सकामश्चित्तसंकल्पः शरीरं नास्य दृश्यते ॥ ३० ॥

अत्यंतं ॥२५॥ इतरौ अर्थकामौ ॥२६॥ कामतोरममाणस्य तस्य कामाते निधनमिति संबंधः ॥२७॥ साहिधर्मार्थरूपा हि ॥ २८ ॥ अर्थपरिग्रहः अर्थार्थमेवालंबनीयः इतरेतरयोर्नीतौ धर्मादर्थः प्रणीयतेऽर्थाच्च धर्म इत्यर्थः मेघाद्बुधपुष्टिरुदधेर्मेघपूतिरिव ॥२९॥ द्रव्यस्य स्रक्चंदनादेः स्पर्शः अर्थस्य स्वर्णादेः संयोगोलाभः ॥ ३० ॥

वनपर्व
३

॥ ३८॥